

ՕՐԱՊԱՐԻՐ

20 ՓՐԵ-

ՓՐԵ- 20

Ե. ՏՄԻՐ 9 ՐԱՄԱԶՄԸ 1291 ԽՏՐԵԼԼԷՁ 168 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 7 ՀՈԿՏՄԲՐ 1874 Ն. Տ. ՀՈԿՄԲՐ 19 ԹԻՒ 1357

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Անցեալ ուրբաթ օր Ընդհ. ժողով գումարուեցաւ 'ի Պատրիարքարան նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքի և անտեղապետութեամբ Վսեմ. Յարութիւն պէյի Տատեան:

Սոյն նիստին մէջ ընդունուեցաւ Ս. Պատրիարքէն յանձնարարեալ, Ռուսիոյ եան էֆէնտիէ խմբագրեալ և Ընդհ. ժողովոյ դիւանէն սրբագրեալ ատենական կանոնադիրք:

Փառք Աստուծոյ, 14 տարիէ 'ի վեր ունենալին անհրաժեշտ եղած և ձեռք անցընելին անհնարին դարձած ատենական կանոնադիրքին, այսօր ունինք այն, այսօր ալ և Ընդհ. ժողովին առանց ղեկի և առանց կողմնացոյցի չէ, և եթէ Ամեն. Ներսէս սրբազան իւր Պատրիարքութեան այս առաջին շրջանին մէջ բրած փառաւոր գործ մ'ունի, այն ալ ամեն բանէ յառաջ խորհրդարանական բարեկարգութիւնն ու դիւրութիւնն ապահովող սոյն կանոնադրութեան հաստատութեանը ոգւով չափ աշխատին և հուսկ ուրեմն իւր այդ նպատակն ալ յաջողութեամբ 'ի գլուխ հանելն եղած է:

Ուրեմն վարուինք ըստ այնմ. և անոր առաջին պտուղը վայելենք:

Խնդրոց կարգին մէջ իբրև ստիպողական խնդիր լծորդեալ էր Աղթամառայ կաթողիկոսութեան խնդիրը:

Ահա առաջին փորձերն անոր վրայ պիտի ընենք:

Ատենական կանոնադիրքը կը տրամադրէ որ՝ խնդիր մը Ընդհ. ժողովոյ ատենանը չորս աղբիւրէ կրնայ գալ, 1. Ս. Պատրիարքէն, 2. Գ. Վարչութեանէն, 3. Երեսփոխանէն, 4. Գործ. ժողովրդէն:

Կը տրամադրէ նաև թէ՛ Ընդհ. ժողովոյ ատենանը առանց գրի խնդիր չը կրնար ներկայանալ և այդ գիրը պէտք է եղբակայութիւն մը ունենայ, այսինքն բանն մը ընդունելութիւնը կամ

մերժումը որոշ կերպով գրուած ըլլալու է:

Ընդհ. ժողովոյ ատենապետը զայդ գիրը հաղորդելով Ընդհ. ժողովոյն եթէ ժողովն առանց քննութենէ անցընելու կանխավճռով մը չը մերժէ, պէտք է անոր պատկանեալ նախաքննութեան դիւանին յանձնէ, այդ դիւանն ալ իւր քննութիւնն ընելէ յետոյ տեղեկագիր մը պիտի բերէ՝ որ եղբակայութիւն մը պիտի ունենայ աշուշտ, այն է մերժում, կամ օրաձգում, կամ նկատառում պիտի խնդրէ: Եւ այս գործողութիւնները կատարուելէն ետքը՝ այդ խնդիրը խնդրոց կարգը պիտի անցնի և իր օրակարգին պիտի սպասէ: 'ի բաց առեալ այն պարագայն՝ որ ժողովն այդ խնդրոյն ստիպողականութիւնն ընդունելով օրակարգին չ'սպասեցնէ՝ և վիճաբանութեան յատուկ օր որոշէ, բայց միշտ վերն յիշուած նախնական գործողութիւնք կատարուելէն վերջը:

Արդ Աղթամառայ խնդիր մը կայ Ընդհ. ժողովոյ ատենանը, սակայն, ո՞վ է այդ խնդիրը բերողը և ի՞նչ կը խնդրէ: Այս երկու հարցումներէն առաջինոյն պատասխանը թերեւս կարենանք առնել՝ բայց վերջինոյն պատասխանը՝ այսինքն ինչ խնդրելին գիտցող չը կայ:

Եթէ ըսեն թէ՛ խաչատուր սրբազանի դատաստանը աւարտեալ է և զայն իր տեղը զրկել կամ չը զրկել կուզեն, ասոնց երկուքն ալ Ընդհ. ժողովին չը վերաբերի: Իսկ եթէ Աղթամառայ կաթողիկոսութեան ընդունուելը կամ չընդունուելը կը խնդրեն, Ընդհ. ժողովն իր կաթողիկոսն ունի, որ է Էջմիածնայ կաթողիկոսութիւնը, և անկէ ուրիշ կաթողիկոսութիւն ոչ բառնալու և ոչ ալ ընդունելու մասին՝ Ընդհ. ժողովն իր որոշումը տուած է և կրկին այդ խնդրոյն վրայ դառնալու պէտք մը չունի:

Արդ գիտենք թէ՛ խնդիրը այդ կաթողիկոսութեանը վրայ չէ, այլ խաչատուր սրբազանին անձին վրայ է: Սակայն Ընդհ. ժողովը կրնայ միթէ չա-

սանկ անձնականութեան վերաբերեալ խնդրոց ելնել:

Կենդանի օրինակ մը տանք:

Պաղէնի ըրածը ամենուս աչքին առջև է. սակայն Պաղէնի խնդիրը Գաղիայ Ընդհ. ժողովոյն ատենանը չեւաւ: Այլ անկէ դուրս Արդարութեան ատենան եւաւ, և անոր որոշմամբ Պաղէն գործադիր իշխանութեան յանձնուեցաւ:

Եթէ խաչատուր սրբազան Պաղէն մ'ալ եղած ըլլայ, դարձեալ Ընդհ. ժողովոյ հետ գործ չունի, ինչպէս Պաղէն չունեցաւ և չէր կրնար ունենալ, այլ Արդարութեան ատենին առջև պէտք էր դատուիլ իր ամբաստանողաց դէմ, ուր կամ պիտի արդարանար և կամ պիտի դատապարտուէր:

Եղա՛ւ այս դատաստանը, եթէ եղա՛ւ Ս. Պատրիարքին կիցայ դատարանին վճիռը գործադրել, եթէ չեղա՛ւ՝ դարձեալ Ս. Պատրիարքին կիցայ դատարանը կազմել և ամբաստանեալը դատել: Այս երկու պարագային մէջ ալ Ս. Պատրիարքը պարտաւոր չէր Ընդհ. հանուր ժողովոյ գիմել, բայց Ս. Պատրիարքն անմեղ է այս մասին, վասն զի այդ խնդիրը մեր ժողովոյն անկանոն ատենն էր Ընդհ. ժողովոյ ատենանը ելած ըլլալով անդամ մը՝ Ս. Պատրիարքը չէր կրնար ինքնին այդ խնդիրը խնդրոց կարգէն դուրս հանել, սակայն հիմայ՝ որ կանոն ունինք և ըստ այնմ գիտենք թէ՛ այդ խնդիրը Ընդհ. ժողովոյ ատենանը ելնելիք խնդիր չէ, պէտք է կանխավճռով մը դուրս նետել խնդրոց կարգէն, և մեծ գաւառ մը՝ որ մեր անկանոնութեան երեսէն 10 տարիէ 'ի վեր տարտամ վիճակի մէջ մնացած է յանուն Ընդհ. ժողովոյ, ազատել իր անկայուն վիճակէն կամ խաչատուր սրբազանը, եթէ անպարտ է, իր տեղը զրկելով՝ և կամ ուրիշ մը ընտրութեան հրահանգը զրկելով՝ եթէ դատապարտեալ է խաչատուր սրբազան:

Պրուսայէն հետեւեալը կը գրեն մեզ հոկտմ. 2 թուով :

Պետութեան 28 ն Պրուսայի մէջ ըստ սովորութեան վեհ. Գեորգ Դ. կաթողիկոսին տօնախմբութեան տարեգարծի հադէսը կատարուեցաւ : Որոյ անուամբ և ջանիւքը կառուցեալ է նաև սոյն քաղքին ազգային վարժարանը : Նոյն օրն վեհ. Հարապետին բարերջանիկ կենացը յարատեւութեան համար գոհաբանական աղօթքէ մը յետոյ, բովանդակ եկեղեցական պաշտօնեայք և դպիրք աշակերտաց և աշակերտուհեաց ընկերակցութեամբ և Գեր. Բարթոլոմէոս սրբազանի առաջնորդութեամբ երգօք և նուագօք ՚ի վարժարան կը դիմեն : Եւր Ողբանոց խումբ բազմութիւն մ'արգէն գտնուելով կ'ըստ պատէր Յետ խաչահանգստի և աղօթից, ՚ի պատիւ վեհ. Կաթողիկոսի յօրինեալ երգէ մը վերջը, աշակերտաց կողմանէ մէկ քանի ճառախօսութիւններ եղան ալ և ալ ե. գ. ե. ուլ ընդմիջեալ, արմէ յետոյ Գեր. Սրբազան Ս. ռաջնորդ Հարր գեղեցիկ և ազգու ատենաբանու եամբ մը, յորում ցոյց կուտար թէ ռովանդակ Ողբին օգուտն ու ապագայն աղայոց լաւ կրթութիւն մը տալուն մէջ կը կայանայ, կ'ընծայէ և զէսը : Բոլոր հանգիստակալք գոհ և ուրախ ետեւ իւրաքանչիւրն իւր տեղը դառնալ վ :

Հ Ե Ռ Ա Պ Ր Ա Ն Ո Ւ Ր Ք

ԳՊԶԴԻԱ

Բարիք 16 հոկտմ.

Տըքող գըքին առ մնայուն յանձնաժողովն Օրէնօք չողենաւուն ետ կանչուելուն նկատմամբ տուած բացատրութիւնը գոհացուցիչ կը նկատուի :

Քրլոսեանց հետզհետէ Մատրիտի կառուցարարութեան հպատակելուն նրկ տմամբ Մատրիտէն շատած ուրերը քարլոսեանք սուտ կը հաւեն :

ԱՆԳԴԻԱ

Լոնտրա 16 հոկտ.

Ռուսաց կայսրուհին քաղաքս հասաւ :

Կաթողիկոսաց համալսարանը բացուեցաւ :

Ողբողական պատ' րազմական նաւու Ր հրամանատարը Ֆ ճի կղզեաց տիրութիւնն յանուն Թագուհւոյն րստաւ ձեռն և բըրտաական գրոշակը պարզեց :

ԳԵ ՄԱՆԻԱ

Պերլին 16 հոկտ.

տ'Ար' իմ կոմսին զտքանչ Պոլիձէն :

պուրկի կոմսուհւոյն պալատն ալ երէկ խուզարկութիւն մը կատարուելով 16 արկղ գրաւուեցաւ : Խուզարկիչ պաշտօնատարին մէկ անհոգութենէն յիշեալ պալատին մէջ հրդեհի դէպք մը պատճառեցաւ որոյ առանց մեծ վրնասուց հետեւանք մ'ունենալու իսկոյն առաջըն առնուեցաւ :

ՍՊԱՆԻԱ

Մաթրիա 16 հոկտ.

Կը ծանուցանեն թէ քարլոսեանք մեծկակ պարտութիւններ են կրեր :

ԱՄԵՐԻԿԱ

Նոր-Օրլէան 15 հոկտ.

Պուէնօղ-Էրի պաշտամբութիւնն անյաջող եղաւ :

ՆԵՐՔԻՆ

Տեղական Հայ Թերթերէն մին անցեալ օր մեր Տ հկ'ստանի ժողովրդոց աղքատութեան ու չքաւորութեան ինդիքը նկատողութեան առնելով, խել մնանք թեթեւ անտեղի պատճառներ ցոյց տալ ճգնած էր, որք իրենց ամբողջութեամբն ուրիշ բան չէին հաստատելու բաց եթէ յիշեալ յոգուածը յղացող խմբագրին՝ իւր խմբագրած նիւթոյն վրայօք ունեցած հիմնովին և բացարձակ տգիտութիւնը :

Մեր քարդէն կը պատրաստուէինք սոյն յոգուածին մէջ յիշատակեալ մեր բնիկ ժողովրդեան թշուառութեանը որպէս թէ բուն պատճառներն ցոյց տրուած առարկութիւններն մի առ մի քննութեան առնելով դոցա անտեղի և անհեթեթ ըլլալն հաստատելէն յետոյ, բուն պատճառներն իմանալու համար դիմելու հարկ եղած տեղն ու աղբիւրը ցոյց տալ : Երբ Լեւոնի Հերպիտի վերջին թուոցը մէկուն մէջ հետեւեալ խումբագրական յոգուածը տեսանք, որն որ մեր ըսելիքներուն մէկ մասն արդէն սա՛ փոքր ՚ի շատէ բովանդակելուն համար, առ այժմ յիշեալ յոգուածն իւր ամբողջութեամբը հարկ կը համարիմք ամենուն ուշադրութեանը ներկայցնել, մեր ըսելիքներն ալ ետքի թողլով :

Սովորաբար հեռուոր դաւառաց մէկուն մէջ, Կ'սէ Լեւոնի Հերպիտ, հարապահանջ իշխանութիւնը իրեն վեարքեալ պարտականութեանցը և կեդրոնական կառավարութեան տեսութեանցն ու դիտաւորութեանցը մասին ունեցած չարաչար ու սխալ բովանդակութեամբը այնպիսի ընթացքի մը մէջ գտնուած ըլլալու և այնպիսի դործ մը

գործելու առաջնորդուած է, որ ըստ ինքեան՝ պաշտօնատարաց աշարժութիւնն ու փութաշանութիւնը հաստատելովն հանդերձ՝ աղետաբեր հետեւանքներ պիտի ունենայ, ուղղակի ժողովրդեան վրայ ըրած ներգործութեամբը, և անուղղապէս ալ օտարաց մէջ յառաջ բերելիք տպաւորութեամբը : Մեզ զրկուած նամակ մը՝ Նիյտէի շըրջակայները որ քօնեայի և Կեսարիոյ մէջտեղը գտնուած գլխաւոր քաղաք մ'է, Պ. Ֆարնսօրթի անձամբ տեսածներուն նկարագրութիւնը կ'ընէ :

Կ'սէն թէ այս երկիրներուն մէջ տեղական իշխանութիւնը աւօթի բընակաց բերնէն հացը կը քաշէ կ'առնու, առաւելութեան տարիներու պէս հարկ պահանջելով անոնցմէ : Պ. Ֆարնսօրթի պատմած իրողութիւններն ա'յն աստիճան աղետաբեր բաներ են որք ընթերցողին մտացը իրաւացի զայրոյթ կը պատճառեն : Իւսակայն մենք արդէն համոզուած եմք թէ այդ պաշտօնատարներուն սոյն վարմունքը վայրագութիւն մ'ընելու դիտմամբ կամ նպատակաւ չէ՛ բնաւ, այլ ոտակ պարտականութիւնն կատարելու զգացմամբ : Ասոնք լաւ չ'են հասկցած Բ. Դրան հրամանները, գիտեն թէ Գանձը մեծ պէտք ունի ժամանակին իրենց բնական ճարեւու և ըստ իւրեանց գաղտման կը կարծեն թէ հարկապահանջին ձեռքը բնաւ դադար առնելու չէ՛ բայց եթէ ան ատեն՝ երբ ալ բնաւ տուրք մը չ'է մնացած հաւաքելու : Հասկերուն վրայէն կը վերցնեն ցորենը, կը կը տանին, որ անօթութեան դէմ խեղճ գեղացոյն ձեռքը միմիայն մնացած բանն է, և այդ ցորենը ծախելով փոխարէն առնուած ստակն ալ քօնեայի վառօդարանը կը զրկուի : Վասն զի այդ պաշտօնատարները գիտեն թէ Պարամը մօտենալով բ' զմաթիւթընդանօթաց պերճախօս որոտու մեծք այս միջոցին ուրախ ու զուարթ ժողովրդեան սիրտը լեցնող խնդութիւնը պիտի ծանուցանեն : Բայց չէն Գիտի թէ այդ ըրածինն ո'չ մարդկային գործ մ'է և ո'չ ալ տնտեսագիտական : Թէ փոխանակ ա'յս աստիճան ծայրայեղ միջոցներով տրոց հասցիլը հաւաքելու, Գանձը աւելի խնայողութիւնը ըրած կ'ըլլար և աւելի շահաւոր կ'ըլլէր եթէ իրեն պէտք ունեցած անձինք 0/0ին 100 տոկոսով Ղալաթիոյ հրապարակէն փոխ առէր : Տ'տեսագէտք թերեւ ցաւ զգային այսպիսի մեծ զոհողութեան մը հարկադրութեանը վրայ, (եթէ իրօք ալ լի էր ազգային հարկ մը) սակայն մարդկութիւնն երբէք այս աստիճան անարգուած ու թշնամանեալ չբարի զգայր ինքզնիքը : Իւսակայն այսպիսի միջոցի մը գիտելու հարկ մ'ալ չըկայ : Տերութեան հասցիլն այս տարի քիչ մը նուազ պիտի ըլլայ եղբր եղանակներն այնքան բա-

րեյալիզմ և հունձքերն ալ առհասարակ այնքան առատ չը լինելուն պատճառաւ : Եւ կառավարութիւն մ'աւանկ բանի մը համար տարակոյս չըկայ թէ մեղադրելի չը կրնար ըլլալ երբեք և փոքր Ասիոյ մէջ տեղի ունեցած սովըն ալ իմաստութեամբ դարման մ'ուխնամք տանի, կը պահանջէ որպէս զի աղետից վերջին հետքերն ալ գոնէ երկու տարուան մէջ աներևոյթ լինելով, սոյն երկիրներուն մէջ նոր և աւելի մեծ բարեկեցիկ վիճակի մը զարգացման թուականը սկսի :

Աստուած թողուն իցէ թէ գաւառներուն այդ թշուառական պաշտօնատարաց մեղքը որք կարծելով թէ իրենց պարտականութիւնը կը կատարեն, ընդհակառակն իրենք իրենց երկրին մէջ աւեր ու աղէտք կը սփռեն, այսու իրենց կառավարութեան վարկն ու պատիւն ալ կորսնցնու չկրտելով : Պատժոյշն արժանի վա շ զիսնդ իտութեամբ կը մեղանչեն : Սակայն դոցա այդ վարմունքը մեր սա՛րգիցս ըսածին ճշմարտութիւնը կը հաստատէ թէ, այս ընդարձակ պետութեան մէջ բարեք և միօրինակ վարչութիւն մը կա երկ չ'է լինել, բայց եթէ երբ գաւառաց բոլոր կառավարիչներն, գիւղին միտի ընէ բռնէ միջև ընդհանուր գաւառին կուսակալը, կրթեալ ու լուսաւորեալ մարդիկներ ըլլան, և թէ ցոյշափ որ այդ կարգի անձանց մէջ թերի կրթութիւնը պաշտօնեայ մարդիկ գտնուին, ճիշդ այսօրուա եղածին պէս հարկաւ պիտի պատահին այնպիսի պարագայներ, յորս կեդրոնական կառավարութեան ամենէն իմաստագոյն գիտաւորութիւններն ու որոշումներն 'ի դերու և ապարդիւն պիտի ելնեն ո՛չ ուրիշ բանի բաց եթէ անոր համար որ սոյն գիտմանց անօրէնութեանց շանակութիւնը՝ արդի վարչական դրութեան մէջ զատոնք գործադրելու պաշտօնին կոշուած մարդոց իմացականութեան և հասկացողութեան վիճակէն ու կարողութենէն բարձր և խիստ վեր կը գտնուի :

Լեւոնթ Հերալտի խմբագրական այս տետութիւնը յառաջ բերելէս յետոյ, սոյն յօդուածին շարժառիթ եզոզ սրտակէզ նամակն ալ յաջորդ թերթով պիտի հրատարակեմք :

Տեղական թերթերն վախճանեալ Մէհմէտ Ռիշտի բաշայի կենսագրութիւնն ընելով, անոնցմէ հետեւեալ մէկը սին նշանաւ որ դէպքերը քաղել հարկ կը համարիմք :

Շիրվանիզ տէ Մէհմէտ Ռիշտի բաշա սկէ գրեթէ 50 տարուոյ չափ յառաջ Ամասիա քաղաքը ծնած ըլլալով, իւր հարը, որ մեծանուն շէյխ մ'էր և որոյ չի իմը տակաւին կը կենայ Ամասիոյ մէջ, զինքը Պօլիս Սուլթան Մէհմէտի Մետրէսէն կը գնէ, ուր աւարտելով իւր կրօնական ուսմունքներն իշխանի (կղերականութեան) դասը կը

մտնէ : Վերջէն Ֆուատ բաշայի հետ ծանօթանալով և սորա համարումն ու ուստահութիւնը գրաւելով 1860ին Սիրիոյ մէջ քրիստոնէից կոտորածին ատենը նորա հետ մինչև Դամասկոս կ'երթայ, ուր Ֆիլիի պաշտօնը կատարելով և կոտորածին մէջ մեծ պատասխանատուութիւն ունեցող և մահապարտ վճռուող Միշիւր Ահմէտ բաշայի և մէկ քանի երևելի մահմետականաց գլխատման պատիժը վաւերացնող ֆէլիան կուտայ : Վերջէն Սիրիոյ կոտորածի զոհերուն փոխարինութիւն մը յառկացընելու պաշտօնով կազմեալ յաճնածո ղովոյ նախագահութիւնը վարելով այդ պաշտօնն ալ կատարելէն յետոյ Պօլիս կը վերադառնայ իւր պաշտպանն եղող Ֆուատ բաշայի հետ : Ֆուատ բաշայ Սատրապ ըլլալով, կ'առաջարկէ այն ատենի Շէյխ-իւլ-իսլամ Սատտետտինէֆէնտիի որ իւր պաշտպանեալը գաղսիքի յաստիճան բարձրացնէ : Շէյխ-իւլ-իսլամը զլաւալով կատարել Ֆուատ բաշայի խնդրքը, սա ալ կը համոզէ զՄէհմէտ Ռիշտի որ իշխանի կարգէն հրաժարի, և զայն վէզիրի ու միշիրի աստիճանաւ (որ գաղսաքէրի աստիճանէն ալ բարձր է) Դամասկոսի վալի Բաշա կանուանէ : Քանի մ'ամսէն Ռիշտի բաշա մեկնելով Սիրիայէն ի վագֆի պաշտօնեայ կ'ըլլայ, և երբ վերջէն գանձային պաշտօնէութիւնը կայսեր անձնական գանձուն տեսչութեանը հետ կը միանայ, Մէհմէտ Ռիշտի բաշա այդ կրկին միացեալ պաշտօններու տեսչութեանը կը կոչուի և մէկ քանի ամսէն ալ նորոգ հաստատուած ներքի գործոց պաշտօնէութիւնը կը յաճնուի իրեն :

Ռիշտի բաշա ատուոյ մը չափ ներքին գործոց պաշտօնէութիւնը վարելէն յետոյ, նորէն Գանձուց պաշտօնեայ կ'ըլլայ, և ճիշդ սոյն պաշտօնը վարած միջոցին էր որ (1870) Ալի բաշայի մահուանը վրայ, պաշտօնէ ձեռնուելով Ամասիա կ'աքսորուի, ուրկէ Միտհաթ բաշայի եղարգոտութեան օրովը նորէն մայրաքաղաքը կանչուելով, նախ անտառաց և հանքաց վերատեսուչ, յետոյ կրկին գանձուց պաշտօնեայ կ'ըլլայ :

Խաւա բաշայի մեծ եղարգոտութեանէն ինչպէն անմիջապէս ետքը Յիւլիանի Զատէ Սատրապ մ'անուանի, և մինչև տասն ամսոյ չափ կը վարէ այդ պաշտօնը : Սորա կառավարութեան ամենէն փայլուն գործերէն մին է անշուշտ խտիվին տրուած նոր հրովարտակը, որ ն. Բարձրութեան նորանոր արտօնութիւններ կը շնորհէր, Եպարգոտութեան հրաժարուելով Հայկի կառավարիչ, յետոյ Հիճազի կուսակալ կ'անուանի : Կ'ըսեն թէ վախճանեալը, որ մի միայն ժառանգորդ մ'ունի (իւր եղբայրն Ահմէտ-Խուլուսի էֆ.) մեծագումար հարստութիւն մը կը թողուր Ռիշտի բաշա եւրոպական լեզուներ չը

գիտէր, սակայն արաբերէն ու պարսկերէն լեզուաց ինչպէս նաև մահմետական օրէնագրութեան և կրօնագիտութեան մէջ այն աստիճան քաջամուտ էր, որ ինքը պարզ հօճա մ'եղած ատեն մէկ երկու մարդիկ ներու մէջ այդ ուսմանց ուսուցչութեան պաշտօնը կատարած է :

Կայսերական հրամանաւ

Սըվա ի Նախկին կուսակալ Թաքետտին բաշա՝ Հիճազի կուսակալ անուանեցաւ :

Ալիքանէֆէնտի Սատրապի տեղը նօրէնութեամբ տանկերէն ծանուցմանց նոր թերթ մը հրատարակուիլ օգտուանցեալ շարթուէ, որն որ հաջորդկաց ճաբայներու վրայ ճիշդ կը բռնուի :

Բամազան ամսոյ միջոցին Բ. Դրան գիւններն ուրբաթ օրէն զատ ամեն օր բաց պիտի ըլլան, իսկ աստիճանութեան գատարաններն երբ քաղթի, հինգ շաբթի և շաբաթ օրերն իսկիւ պիտի ընեն :

Նշանաւոր պատկերհան Պ. Յովնանէն Այվազովսքիի համար թերեւ չը փոխելով սորա անունը իւր անուանաւոր Գաբրիէլ եպիսկոպոս Այվազովսքիի անուանը հետ, Լեւոնթ-Հերալտ կ'ըսէ թէ մօտերս մ'յրաքաղաք գալու գիտաւորութիւն ունենալով, այդ նշանաւոր պատկերներուն մէկ քանի համար դէ կայսերակն պալատաւ մէջ կը գրտնուին, հաւա ական է թէ հօգ գտնուած ատեն ր զիհ. տետիւն ներկայանալու պատիւն ունենայ :

Ղալաթիոյ գեանտմար երկաթուղի ճիւղան էջուի թէ (ն. Տ.) Նոյեմ. 1ին պիտի բացուի :

ՏՕԲԹՕՐ ՄԱՅԹԼՈՍԵԱՆ

Իւր բնակարանը փոխադրեց Բերս Աղա Ճամի Սաք զ Աղ-ճի 12 թիւ տունը :

ՎԻՇՏԻ ԻՄ Ի ԱՐԻՉ

ՅԵՐԵՍԱՅ

ՈՍՏԱՆԻԿԻ Տ. ԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՅՕՐԻՆԵԱՅ

ՆՇԱՆ Ա. ՇԻՐԱԳՆԷԱՆ

ԳԻՆ Յ ՂՐՇ.

Ա Ձ Դ

ՕՐԱՑՈՅՑ

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ր Դ Ա Կ Ա Ն

1875

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Վաւերացմամբ և Արտօնութեամբ

ՄԷԱՐԻՖԻ

ԳԻՆ 2 ՂՈՒՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղին է Գալաֆեա գրատուն

Օրացոյցին կողքին վրայ 1875 թուին համապատասխան տարեցոյցն ալ կայ:

Բարիգու բժշկական համալսարանի աշակերտ Տօքթօր Մ. ՀԷՐԻՄԵԱՆ, կը շարունակէ ձրի հիւանդ խնամել աւանդներէն և ուրբաթ օրերը, ժամը 6 էն մինչև 8ը, Ե՛ւ Քաբուր դրան կից ազգային Եկեղեցւոյ կալուածներէն եղող Ընկերութեան կեդրոնը: ՎԵՐՈՅԻՇԵԱՆ ՏՕՔԹԵՕՐԸ փնտռողները՝ կրնան զինքը հարցնել Աք-Սէրայ թիւ 121 Կ. ՇԱՔԱՐԵԱՆԻ գեղարանը: Ենթ. 15

Մէջհուր կէօզ Թապիպի Ալի պէյ Սէն Բէթերապուրկտան պու տէֆա ըՍ. անապուա կէլիպ, բազար էրթէսի կիւնէրի սապահըն սաւաթ 1տէն ախշամըն 8 էնէ գաւար կէօզ աղրըսընա խայրաթ պաքմաք վէ ֆաքըրլարա լիւզիւմ օլան իլաճլըր տախի քէնտի պէտէլիտէն խայրաթ վէրէճէիին իլան իտէր: Սա գին օլտուղու մահալ Կոսկատա էլէկ Չէլմէսի ճատտէսինտէ Սըղբուս սօքաղըն քարշուսընա Նմր. 15 մուրադգամ խանէտէ տիր, Իքթիզասը օլան՝ սաքին օլ տուղու մահալը Կոսկատա էճգաճը Գիւլիւքեանլարտան տա սիւալ իտէպիլըր: Բազար կիւնէրի Թաթիլ տիր:

ՏՕՔԹԵՕՐ Ռ. Պ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Բարիգի և Պէլճիքայի բժշկական վարժարանաց ընթացքն աւարտած ըլլալ և մասին տիբլօմն ընդունած ըլլալովայժմ հաստատած է իւր բնակութիւնն Բերայ Թարլապաշի ճառարէսի թիւ 189 տունը ուր կիրակի օրերը ժամը 6 էն մինչ 9ը և ամեն օր մինչ ժամը 4 յատուկ հիւանդներ պիտի ընդունի: Ասոնցմէ՝ ի զատ ամեն ուրբաթ օրերը ժամը 6էն մինչև 9 դարձեալ իւր բնակարանը և ամեն երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը 7էն մինչ 9ը Պահճէ Գաբու թիւ 24 Իքի գաբուլը Սինապեա էֆէնտիի գեղարանը ձրի հիւանդներ պիտի ընդունի: 25 հոկտ.

ԴԱՍԱՐԱՆ

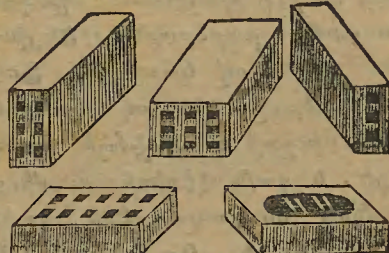
ԵՌԻՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆԻ ՄԷՋ

ՅԱՐԿ Ա. ԹԻԻ 1

Յիշեալ դասարանի մէջ հետեւեալ ուսումնները գիւրուսոյց եղանակաւ կ'աւանդուին ամէն օր.

Տաճկերէն	Դասատու Պ. Խօճասրեն.
Գաղղիարէն	Ե. Մուրատեն.
Տօմարակալութեան	՝
Հայերէն	Յ. Կարապետեն.
Թուաբանութիւն	՝

Քիչ ատենէն Անգղիարէն ալ պիտի յաւելի. ծնողք կամ դասաւուր կա տարելապէս գոհ պիտի ըլլան. դասարանիս օրինաւորութեանը համար ամէն կարգադրութիւն ի գործ դրուած

Հ. ՅՈՎ ՍԷՓԵԱՆ

ԹՈՒՂԱՅ ՅԱՊՐԻԿԱՍԸ

ՊԵՕՅԻՔՅԵՐԷ

Էւրոպայի կեղէն հէր ճընս տէլիք ի Թուղլալարէն պիր այնքսը, զիք օլընան ֆապրիգատա մաքինայ ըլա ի իթա օլունուր:

Վէ քերթիճ Թուղլանըն՝ չիմտի տէկին Սթանպուլտա իմալ օլունանլարտան գիատէ զայթ ալեա ճընսլա, վէ օճաքլարա մախսուս տէլիքլի քերթիճ Թուղլալար ետըրմաքտա տըր:

Պունլար էհվէն ֆիաթլա ֆիրուլթ օլունուր:

Վէ ետըու սահիպլերինէ սուհուլթ օլմաք իպին իսթէնիլէն մահալէ կէօնա էրիլէպիլի:

Իքթիզասը օլանըն, Պէօյիւքտերէտէ մէջքիւր ֆապրիգայա, վէ եախօտ ըՍ. տանպուտա ֆինճանճըլար եօգուլընտա Սթիլիգան խանըն ալթընտա, Եզնակեալ խաչատուր աղանըն Նումերօ 27 մաղաղասընա միւրաճաաթ էյլէմէլերի:

ՕՐԱՑՈՅՑ

ՊԱՐՁ

1875

ԹՈՒՂԱՅԱՆԻՆ

Յօրէիւալ Երեմիա Խահնայէ Խասգիւլէ կը ծախուի Դրաւաճառաց քով ի գին 60 փարայ: Կեդրոնատեղին է Մերճանը ֆաստըրմաճի խան վերնայարկ թիւ 28, Վերոյիշեալ սենեակը յաճախորդա համար բաց է ամեն օր ժամը 4 1/2 էն մինչև 6:

Օրացոյցին ընդարձակ տեսակն ալ ապագրուելու վրայ ըլլալով մինչև ամսոյս վերջերը պիտի հրատարակուի:

Մեծարգոյ Տօքթօր ԳՐԻԳՈՐ ՃԻՎԱՆԵԱՆ առաջնաբոյժ ֆարիգու, ամեն օր միշտ հետեւեալ գործողութիւնները կ'ընէ իւր բնակարանը.

1. Ամեն հիւանդ և ցաւոտ ակաւանները կը բժշկէ, և նոր հնարքով մը կը լեցնէ, այնպէս որ մինչև 20 տարի կը դիմնայ:

2. Արդէն քաշուած ակաւաններուն տեղ նոր ակաւաներ կը դնէ մասնաւոր եղանակաւ մը, որ բնական ակաւային պէս ամեն տեսակ կերակուր կը ծամեն և գեղեցկութեան ու դիմացկունութեան մասին բնականներն իօկ կը գեւաղանցեն:

3. Ծուռ բուսած ակաւանները կը շտկէ:

4. Սեցած ակաւանները կը ճերմկցնէ իրենց բնական գոյնը կուտայ անոնց:

5. Նոր փախի սկսած ակաւաններուն փտութեան առաջքը կառնու:

6. Կոտրած ակաւանները գիւրուութեամբ և առանց ցաւի կը հանէ:

7. Առանց (եայի) և գամի վրայ ակաւաներ կը շինէ:

8. Բերնին ծակուած կտմարները կը գոցէ:

9. Չէնքէ փաստած աճող կղակ և կղակի ուկորներն արհեստական կերպով կը նորոգէ:

10. Տեղերնուն խախտած ակաւաները կամրապիգէ զանազան եղանակաւ:

11. Ակաւաններուն երկնայալուն, լինաներու քաշուելուն, բերնի հօտի և առաջքը կառնու:

Կը գտնուի ամեն օր շարունակ ժամը 5 էն մինչև իրիկուն Պէշիկլիալ Սառային շիտակ ճամբան Բէօֆրիւ-Պաշի իսմայիլ բաշային տանը դիմացը:

Կը ծանուցուի նաեւ որ յիշեալ Տօքթօրը իր անուանով ամենեւին ընկեր չունի Մայրաքաղաքիս մէջ:

Պօլիս Պալլէ-Բաղարի դուռը Պօղաւաճիին տակը Թէմպէքիճիին խանութը Տաճկաց րամազան ըլլալուն առթիւ աղէկ տեսակ սուրճ կը ծախուի. յաճախորդք գոհ պիտի ըլլան:

Մովսէս

Ա. ՏԸՊԷԻ

ՅԱՅՏԵՆՈՒԹԻԻՆՔ ԵԱԾԿԵՑԵԼՈՑ

ԿԱՄ

Պատմութիւն Թագուն գիտութեանց որ ի նախնի ժամանակաց մինչևցայսօր ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ Ն. ՃԻՎԱՆԵԱՆ

ԺԵ. ՏԵՏՐ

Տետր առ տետր կը հրատարակուի 16 երեսէ բաղկացեալ գին մէն մի տետրին 40 փարայ:

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ